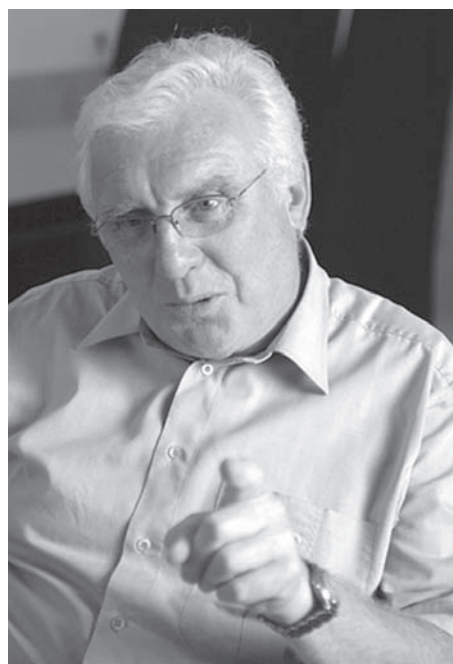

„A legszerencsésebb emberek közé sorolom magam”

Baross Gábor Gyórról, Szegedről, muzsikálásról, igazgatásról

Különleges ez az évad a Szegedi Szimfonikusok zenekari igazgatója számára, hiszen ez Baross Gábor utolsó szezonja ebben a pozícióban. A muzsikás, aki előzőleg több évtizeden keresztül a győri zenekarnál töltötte be ugyanezt a posztot, úgy véli, szegedi munkája is eredményes volt. Visszatekintve pályafutásra, azt mondja, reméli, hogy valami keveset hozzá tudott tenni a magyar zenei élet fejlődéséhez.

I Amikor szegedi kinevezése kapcsán néhány évvel ezelőtt beszélgettünk, megkérdeztem, hogy bová szeretne eljutni a következő öt esztendeje alatt, s mi az, amivel Ön is szeretné rátenni a kézjegyet a szegedi zenei életre...

– Amikor értesültem arról, hogy elnyerem az igazgatói állást, izgalommal tanulmányoztam a város zenei múltját. Lenyűgözött az a gazdagság, ami Szeged zenei, kulturális életét jelenti. A Szegedi Szimfonikusok tevékenységét is meg kellett ismernem, hiszen biztos voltam abban, konkrét elvárásoknak kell megfelelnem. A pályázatomban felvázoltam közeli és távolabbi terveimet, de azoknak megvalósításához az akaraton kívül sok minden más is kell...

Akkor azt éreztem, nagy megtiszteltetés a sorstól, hogy Szegeden öt esztendőn keresztül dolgozhatok egy ilyen kiváló zenekarral. Elődöm, Gyüdi Sándor nagyszerűen karbantartott, profi együttest hagyott rám. Szegedi tevékenységem idejére legfőbb célom az eddig elért, művészi, szakmai színvonal fenntartása, a zenekar akadálytalan működésének segítése, a muzsikások egzisztenciájának megőrzése volt, hiszen több mint száz családot jelent a szimfonikusok közössége. Ez pedig nagy felelősség!

I Hogyan látja az utóbbi évek eredményeit? Mi az ami megvalósult, s min kell még dolgoznia az utódnak? Megvan az az anyagi biztonság a Tisza-parti városban is, amelynek tudatában hagyta ott öt évvel ezelőtt a győrieket?

– Ha optimistán gondolok vissza az eltelt időre, általában kijelenthető, hogy eredményes volt a munkám. Természetesen, ha nagyító alatt szemlélek dolgokat, néha akadt nekem, vagy másnak nem tetsző. De ez nem vette el a kedvemet. Különösen az elmúlt néhány esztendő gazdasági változásai „eredményeztek” időnként veszélyes

helyzeteket. Szomorúan szemléltem egy „önkormányzati” zenekar biztonságos fedezékéből sok művészeti együttes harcát az életért, a fennmaradásért. Napi, filléres gondokkal kell küzdeni a zenekaroknak.

Hogy ne legyek túlzottan pesszimista, itt Szegeden a helyzetünk – az országos átlagtól eltérően – lényegesen biztonságosabb. Az éves költségvetésünk biztosítva, mindenki kap fizetést, ki tudjuk fizetni a villanyszámlát, tehát az élethez szükséges „oxigén” rendelkezésünkre áll. A hangversenyek számát nem csökkentettük, a hangversenybérletek árát nem emeltük! Az igaz, hogy 2008-hoz képest, 2012-ben jobban meg kell néznünk minden forint helyét, mert kevesebb áll a rendelkezésünkre. Ez a jelenség sajnos országos, de élünk! Kevesebb pénzünk van új hangszeres beszerzésére, de eddig szépen vásároltunk instrumentumokat. Márkás meszterhegedűket, csellókat, vonókat sikerült így beszerezni. Ennek különösen örülök, mert ezeknek a hangszereknek a felkutatása sem egyszerű. Természetesen a fa- és rézfúvós, valamint ütőhangszerek területén is jól állunk. De amire a legbüszkébb vagyok, 2010-ben vásároltunk egy Bösendorfer Imperial hangversenyzongorát. Amit utódomnak hátrahagyok, az az, hogy harcoljon továbbra is egy jó akusztikájú hangversenyteremért. Nagyon hiányzik a városból, és ha belegondolok, azokat a településeket számítva, ahol hivatásos szimfonikus zenekar működik, csak Szegeden nincs hangversenyterem. Pedig ebben a városban annyi csodálatos dolog történt már, Fricsay Ferenc, Vaszy Viktor munkássága kapcsán. Több mint 100 esztendeje rendszeresen működik szimfonikus zenekar, amelynek a II. világháborút megelőző években mindig a hivatalban lévő polgármester volt az elnöke, alelnöke pedig egy időben Szent-Györgyi Albert, a Nobel-díjas tudós volt. 1919-ben jegyezték be a Szegedi Ének és Zeneegyletet és 1969 óta hivatásos zenekar a Szegedi Szimfonikus Zenekar.

■ *Ne csak a szegedi, hanem a győri évekről is beszéljünk, hiszen zenélt, s emberöltőnyi időt, 26 évet töltött ott zenekari igazgatóként.*

– Győr és a győri Filharmonikus Zenekar az egész életemet jelenti. 1965 szeptemberében játszottam először a zenekarral. Még a műsorra is pontosan emlékszem: Beethoven: D-dúr hegedűversenyét (Metzker Károly, akkori koncertmester volt a szólista), s a VII. szimfóniát játszottuk. Fejér György, az Állami Hangversenyzenekar kitűnő művésze dirigált.

A legszerencsésebb emberek közé soroltam magamat, hiszen azzal foglalkozhatam, amit a legjobban szerettem. A 60-as, 70-es évekre jellemzően gyakran fordultak meg Győrött is világhírű szólisták és karmesterek. Gidon Kremer és Jurij Bashmet még pályakezdőknek számítottak. Schiff Andrással együtt ültünk a csornai kultúrház nézőterén, várva, hogy ifjúsági hangversenyen eljátszhassa Mozart: A-dúr zongoraversenyének első tételét. Nagy élmény volt a Bolsoj vagy a Royal Balettel együtt fellépni. Mindenkit nem tudok felsorolni, de Lamberto Gardelli, Erdélyi Miklós, Jurij Szimonov, Ferencsik János, Arvid Jansons is megfordult Győrött. Meghatározó volt számomra, hogy a Győri Filharmonikusok karmestere 1968-ban Sándor János lett. Az ő legnagyobb feyverténye, a zenekar hivatásosságának elősegítése. Sokat tanultam tőle és később is jó barátságban, munkatársi kapcsolatban voltam vele. Kanadában élt, de előfordult, hogy tanácsért fordultam hozzá, kíváncsi voltam a véleményére. Már sajnos meghalt. Örülök, hogy utódom, Fúke Géza bérleti sorozatot nevezett el az alapító Sándor Jánosról. Ezekben az évtizedekben teljesedett ki az életem. A családom, feleségem és gyermekeim nagymértékben segítették a munkámat. Izgulnak a koncerteken, amikor még én is trombitáltam a zenekarban. 1982 után, 2008-ig a zenekar vezetőjeként tevékenykedtem. Ez sem lehetett volna eredményes a nagyszerű kollégák és a családom támogatása nélkül.

■ *Milyen koncertek, turnék a legkedvesebbek szívének ezekből az évekből?*

– Sokat jártunk Németországba, Ausztriába. Voltak időszakok, amikor többször léptünk fel Bécsben, mint Budapesten. Több éven keresztül rendszeresen játszottuk kortárs zeneszerzők operáit Bécsben,

a Jugendstiel Theater-ben. A teljesség igénye nélkül: Ligeti György: Grand Macabre, Britten: Halál Velencében, Reimann: A második Mrs. Kong, Bertwistl: Nixon Kínában. Ezek az operák nagyon nehéz játszanivalót tartogattak a muzsikuskok számára. De, hogy jól oldottuk meg a feladatot, azt semmi sem igazolja jobban, minthogy 5-6 évig rendszeresen visszahívtak bennünket. Aztán bekövetkezett a szomorú dolog, ami minden szervező rémálma, elfogyott a pénz. A világ leghíresebb koncerttermének elismert bécsi Musikverein több koncertünknek adott otthont. Győri igazgatóságom alatt hét alkalommal szerepeltünk ott. Az utolsó hangverseny éppen 2008 őszére esett, amikor én már Szegeden voltam, de az előkészítő munkák már egy esztendővel a koncert előtt megkezdődtek. Örültem, hogy a győriek sikert arattak Bécsben. A szakmában van egy mondás és nagyon igaz. Ha az embernek szerencséje van, jó kapcsolatokkal rendelkezik, jókor van jó helyen, meg lehet szerezni jó felkéréseket. Amikor a későbbiekben többször visszahívják, az azt jelenti, hogy elégedettek a zenekar teljesítményével. Na, ez már nehezebb dolog! Pályafutásom során sok ilyen ismétlődő meghívásnak tettünk eleget.

■ *Mennyire fogadták be a Tisza-parti városban?*

– 2008 július 1-től dolgozom Szegeden. Örültem a lehetőségnek, bár nem voltam könnyű helyzetben, hiszen 99 muzsikusból áll a zenekar. El kellett telni egy kis időnek, hogy megismerjem az együttes tagjait. Csupán egy-két muzsikus ismerősöm volt, a korábbi időkből.

Nagyon jó képességű művészek. Munkájuk sokrétű, hiszen a színházban a zenés tagozat munkáját is ellátják. Rendszeresen játszunk operát, évadonként két bemutatóval, előző évadból áthozott operákkal, operett és musical kísérése is a feladatunk. Ritkán adódik közös munka a Szegedi Kortárs Balettel. Számomra a legnehezebb dolog a város zenei életébe való beilleszkedés volt. Meg kellett ismernem a társintézmények működését, az intézményekben dolgozó munkatársakat. Kapcsolatot kellett teremteni a sajtó munkatársaival. A zenekar fenntartója Szeged város Önkormányzata. Az első pillanattól éreztem, hogy a fenntartó milyen felelősséget érez a zenekarért. Biztosítja a megbízható működéshez szükséges anyagi erőforrásokat. Mi

a gondoskodást azzal háláljuk meg, hogy rendszeresen részt veszünk a város különböző fesztiváljain, fontos társadalmi eseményein, ünnepein. Úgy érzem, sikerült gyorsan beilleszkedni a város művészeti életébe. A zenekar tagjaival a kapcsolatom jó. Mivel én is több, mint negyven esztendőt töltöttem el muzsikusként, később vezetőként, pontosan ismerem bánatukat, örömeiket. Igyekszem segíteni munkájukat.

■ *Ez az utolsó esztendeje egy együttes zenei igazgatójaként. Milyennek látja az ezen a területen eltöltött, több mint három évtizedét, hogyan változtak meg a feladatok az elmúlt évtizedek során? Mitől, mennyiben vált nehezebbé ez a munkakör?*

– Ahogy az interjú korábbi szakaszában céloztam a harminc évre, amit mint vezető töltöttem el, egy mondattal válaszolva, nem volt könnyű! Részletesebben kifejtve, 1982 a kezdet, és a mai napok között, rettenetes nagy a különbség. Régebben lényegesen egyszerűbb volt a munka. Kiszámítható folyamatok működtek. A sok pénzben dúskálás soha nem volt jellemző a zenekarok világára, de az együttesek léte mindig biztosítva volt. A művészet és kultúra volt az a „árucikk”, amit a kádári rendszerben ki lehetett tenni a kirakatba. Csak érdekességképpen jegyzem meg, az állam már akkor is támogatta az egyébként városi vagy megyei fenntartású zenekarokat. 80 millió forint volt ennek a központi támogatásnak az összege évente. Ezért a pénzért sorakoztunk mi, szimfonikus zenekarok. 2012-ben ennek a központi támogatásnak az összege, amihez különböző feltételrendszerek teljesítése után lehet hozzájutni, több mint egymilliárd forint. Az elmúlt 20 esztendőben sokkal bonyolultabbá vált az élet. Szokatlan feladatokkal találta magát szembe egy zenekari igazgató. Pénzt, támogatást kellett szerezni, lobbizni, pályázatokat írni, hogy bizonyos terveket valóra lehessen váltani. Ma egy jól működő igazgatónak egyszerre kell közigazdának, jogásznak, muzsikusként, varázslónak lennie. Azért ez nem egyszerű ügy? Szavam nem lehet, hiszen ha jól számolok, 47 esztendőt töltöttem összesen a győri és a szegedi zenekarban.

■ *Miért döntött úgy, hogy most már befejezi a ténykedést?*

– Azt gondolom, az előző mondatom a válasz. 2013-ban már 67 éves leszek, tehát

PORTRÉ

semmiképpen nem dolgozhatok tovább, mint közalkalmazott. Különben is, át kell adni a helyet a tehetséges fiataloknak. Bizonyítsanak, harcoljanak. A sok évtized aktív munka után végre több időm lesz a családommal lenni. Van hat csodálatos unokám, akik már nagyon várnak haza. Több időt tölthetek a Balatonon, Zánkán, ahol van egy házam. Horgászhatok, lógathatom a lábamat a vízbe.

■ *Számos kitüntetéset kapott az eltelt évtizedek során, köztük van a Prima, az Artisjus-díj és a Magyar Köztársasági Érdemrend Lovagkeresztje is. Melyikre a legbüszkébb?*

– Jó, hogy említi, mert ez nekem eszembe sem jutott volna. Természetesen nagyon örültem minden elismerésnek, hiszen kemény munka volt mögöttük. Nemcsak az enyém, hanem a munkatársaim és családomé. Én egyedül csak szép lehettem volna, okos nem, ahogy pestiesen mondják. Viccet félretéve, ezekre az elismerésekre büszke vagyok. Csupán egy kis felhő homályosítja boldogságomat, hogy egyik sem volt győri kezdeményezésű, noha én a Győri Filharmonikus Zenekar tagja, később igazgatója voltam és a tevékenységemet nagy részben a városban végeztem. Viszont úgy is szemlélhetem a dolgot, hogy a Győri Filharmonikus Zenekar tevékenysége országos viszonylatokban is mennyire elismert volt.

■ *Milyen jó tanácsokat adna az utódjának? Mi az, amit a leghamarabb meg kell oldani, s hogyan lehet még jobbat tenni a szegedi zenekar működését?*

– Két tanácsot mindenképpen átadok az utódoknak. Az egyik tanács: Ne gondold, hogy aki rád mosolyog, az komolyan gondolja! Én sajnos mindig azt gondoltam és az életben néha furcsa meglepetések, csalódások értek. De megváltozni nem tudtam, nem is akartam. Aki velem tárgyalt és én rámosolyogtam, az biztosra is vehette, hogy a legnagyobb empátiával viseltetek irányában. Második tanács: mint igazgató a legnagyobb jóindulattal és segítőkészséggel fordultam a zenekar tagjai felé. Az én irodám ajtaja mindig nyitva állt a zenészek előtt, bármikor jöhettek hozzám ügyes-bajos dolgaikkal. Ha lehetőségem adódott, mindig a segítségükre voltam. Muzsikuspárti igazgatónak tartom magamat. Nos, utódoknak is ezt tanácsolnám. A zenekar működése rendben van. Persze

ez nem azt jelenti, hogy nem lehetne dolgokon változtatni. De csak akkor, ha az előre viszi az ügyet és fejlődik az együttes. Gyüdi Sándor kollégám, a zenekar művészeti vezetője, vezető karmestere határozott elképzelésekkel, következetes, jól megtervezett programmal szintén azon dolgozik, hogy zenekarunk fejlődése biztosítva legyen. A legnagyobb harmóniában, egyetértésben közösen gondolkodunk az együttes feladatairól.

■ *Részt vesz a kiválasztási folyamatban, együtt dolgozik majd utódjával a júliussig tartó időszakban?*

– Az önkormányzati törvény értelmében 2012 őszén a Polgármesteri Hivatal kiírja a pályázatot a zenekar igazgatói helyére. Most még sok az ismeretlen tényező. Emlekszem, hogy 2008 júliusában, mikor eljöttem Győrből, teljesen kész 2008–2009-es évadot hagytam hátra utódomnak, és Szegeden is kész évad várt. Csak végre kellett hajtani. Egy vicc jut eszembe a színházi világból: az új igazgató első évadja az előző direktor bosszúja. Szerencsére ez a zenekarok világában nem így működik! De a kérdésére válaszolva, amikor ismert lesz az a személy, aki 2013. július 1-től betölti a Szegedi Szimfonikus Zenekar igazgatói állását, mindenképpen felveszem vele a kapcsolatot és konzultálunk.

■ *Milyennek találja az előadó-művészeti törvény változását, mennyiben jelent ez előrelépést a korábbiakhoz képest? Eleget ez az összeg, amelyet a nemzeti cím mellé kapott az együttes?*

– Én még abban a korban kezdtem el az igazgatói munkát, amikor nem volt törvény! A szimfonikus zenekarok, tradíciókon, szokásjogokon alapuló írott és íratlan szabályok szerinti helyi szabályozások voltak. Központilag szinte semmi nem volt szabályozva. Ahhoz képest ma már a zenekari élet is nagyon jól szervezett formában működik. Van törvényünk, szövetségünk, erős érdekképviselettel rendelkezünk. A „Nemzeti” kategória mindenképpen megtiszteltetés, hiszen akik döntöttek erről, azokat a szimfonikus zenekarokat sorolták ebbe, a legmagasabb kategóriába, amelyek a hátukon viszik a zenét a magyar vidéken. Győr, Szombathely, Pécs, Szeged, Debrecen, Miskolc zenekarairól van szó. Missziót látnak el. A MŰPA-tól a kis falvakig húzódik a „jászóterület”. Ezt a munkát nem lehet eléggé szem előtt tartani és

megbecsülni. Az anyagiak terén, ami előrelépés, az az, hogy már most látszik, 2013-ban melyik együttes, milyen összeget kap. Átlátható a dolog. Sajnos az elosztásnál néha kerül egy kis homokszemcse olykor a gépezetben és az erősebb fővárosi lobbival hatásosabb tevékenységet tud folytatni. Ezeket a soron kívüli döntéseket a vidéken működő zenekarok elég rosszul élik meg. Ez nem irigység és féltékenység, hanem ragaszkodás az igazságos elosztáshoz!

■ *Nyugdíjazását követően milyen kapcsolatban marad a szegedi és a győri zenei élettel? Hasznosítja valahogyan ezen a területen szerzett tapasztalatait?*

– Biztos vagyok abban, hogy a szegedi zenekarral a kapcsolatom sokáig megmarad. Terveim szerint is, ha nem is gyakran, hiszen Győr és Szeged között majdnem 300 kilométer a távolság, a későbbiekben, mint látogató, visszatérek. Az az igazság, hogy megszerettem a várost, a zenekart. Sok baráttra tettem szert, akikkel szívesen találkozom a jövőben is.

A Győri Filharmonikusokkal ezalatt, a több mint négy esztendő alatt, sok kapcsolat nem volt, hiszen minden időmet Szegeden töltöttem. Ez nem azt jelenti, hogy érdektelen volt számomra a működésük. Amennyire időm engedte, főleg televízió keresztlátogatás hallgattam koncertjeiket. Éppen néhány napja, az M1-en volt egy koncert. Nagyon tetszett, hogy sok fiatal muzsikál a zenekarban. Remekül szólt az együttes, ami azt feltételezi, hogy magas színvonalú munka folyik Fűke Géza igazgatása alatt. Amit nagyon irigylek, mint szegedi, az a Richter-terem. Most, hogy nemsokára visszaköltözöm Győrbe, remélem gyakrabban lesz módom a zenekart élőben is hallani, ha a zenekar vezetősége segít ebben, hiszen a Győri Filharmonikus Zenekar a szívem csücske, ahol eltöltöttem szakmai életemből 37 esztendőt, ezen belül 26-ot, mint vezető. Befejezésül, összegzésképpen azt szeretném leírni:

Itt áll Önök előtt egy muzsikás, aki életét a zenének szentelhette. Megadatott számomra, hogy sok kollégával muzsikálhattam, irányíthattam munkájukat. Talán valami keveset hozzá tudtam tenni a magyar zenei élet fejlődéséhez. Ha ez így van, akkor már nem életem hiába!

R. Zs.